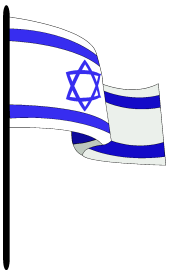

בס"ד

דף מקורות בנושא: מדינת ישראל- התחלת הגאולה.

<u>פתיחה:</u> למרות הנס הגדול של הקמת מדינת ישראל, ברור לכולם שאין זו הגאולה השלימה לא כל עם ישראל שב לארצו, ולא כל העם שב אל אלוקיו, משיח לא בא, ובית המקדש לא נבנה.
כיצד אנו, יהודים מאמינים מתייחסים למצב בו אנו נמצאים?
ישנה דעה קיצונית שטוענת שאנו עדיין בגלות ושכל הניסים הגדולים שראינו הם מעשיו של השטן כדי לבלבל אותנו. דעה אחרת טוענת שאכן נעשה נס גדול אך לא זו היא הגאולה שאנו מצפים לה שהרי רוב העם חילוניים וכך גם המדינה, ובכלל אין לנו להעסיק את עצמנו בשאלות כאלו האם יש גאולה או לא, אנו צריכים לשבת ללמוד תורה ולקיים מצוות וכשיגיע הזמן הקב"ה ישלח את המשיח שיגאל אותנו.
הדעה שאנו הציבור הדתי לאומי מאמין בה היא, שלאחר כ2000 שנות גלות אנו נמצאים בתהליך של גאולה "התחלת הגאולה", (איננו יודעים כמה זמן יקח עד שהגאולה תהיה שלימה) ועלינו לפעול ולקרב את הגאולה כפי יכולתנו. אם נפעל ונתעורר מלמטה, תבוא הגאולה מלמעלה, מהקב"ה.

לא נעסוק כאן בראיות לכך שמדינת ישראל היא התחלת הגאולה, אלא נעסוק בשלושה ענינים:

1. הכרת הטוב וכפיות טובה.
2. האם תתכן גאולה על ידי חילונים?
3. האם עם ישראל במצבו הרוחני היום, בכלל ראוי להגאל?

<u>א. הכרת הטוב-</u>

<u>מלכים ב פרק יח- יט</u>

(יז) וַיִּשְׁלַח מֶלֶךְ אַשּׁוּר אֶת תַּרְתָּן וְאֶת רַב סָרִיס וְאֶת רַב שָׁקֵה מִן לָכִישׁ אֶל הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ בְּחֵיל כָּבֵד יְרוּשָׁלִָם וַיַּעֲלוּ וַיָּבֹאוּ יְרוּשָׁלִַם ... (לה) וַיְהִי בַּלַּיְלָה הַהוּא וַיֵּצֵא מַלְאַךְ ה' וַיַּךְ בְּמַחֲנֵה אַשּׁוּר מֵאָה שְׁמוֹנִים וַחֲמִשָּׁה אָלֶף וַיַּשְׁכִּימוּ בַבֹּקֶר וְהִנֵּה כֻלָּם פְּגָרִים מֵתִים: (לו) וַיִּסַּע וַיֵּלֶךְ וַיָּשָׁב סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיֵּשֶׁב בְּנִינְוֵה: (לז) וַיְהִי הוּא מִשְׁתַּחֲוֶה בֵּית נִסְרֹךְ אֱלֹהָיו וְאַדְרַמֶּלֶךְ וְשַׂרְאֶצֶר

<u>תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף צד עמוד א</u>

ביקש הקדוש ברוך הוא לעשות חזקיהו משיח, וסנחריב גוג ומגוג. אמרה מדת הדין לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם! ומה דוד מלך ישראל שאמר כמה שירות ותשבחות לפניך - לא עשיתו משיח, חזקיה שעשית לו כל הנסים הללו ולא אמר שירה לפניך - תעשהו משיח?

בואו נראה מה היה המצב בתקופת חזקיה האם הוא לא צדק בכך שהוא לא אמר שירה?

<u>מלכים ב פרק יח</u>

(ט) וַיְהִי בַּשָּׁנָה הָרְבִיעִית לַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ הִיא הַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית לְהוֹשֵׁעַ בֶּן אֵלָה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל עָלָה שַׁלְמַנְאֶסֶר מֶלֶךְ אַשּׁוּר עַל שֹׁמְרוֹן וַיָּצַר עָלֶיהָ: (י) וַיִּלְכְּדֶהָ מִקְצֵה שָׁלֹשׁ שָׁנִים בַּשְּׁנַת שֵׁשׁ לְחִזְקִיָּה הִיא שְׁנַת תֵּשַׁע לְהוֹשֵׁעַ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל נִלְכְּדָה שֹׁמְרוֹן: (יא) וַיַּגֶל מֶלֶךְ אַשּׁוּר אֶת יִשְׂרָאֵל אַשּׁוּרָה וַיַּנַּחֵם בַּחֲלַח וּבְחָבוֹר נְהַר גּוֹזָן וְעָרֵי מָדָי: (יב) עַל אֲשֶׁר לֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹל ה' אֱלֹהֵיהֶם וַיַּעַבְרוּ אֶת בְּרִיתוֹ אֵת כָּל אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה עֶבֶד ה' וְלֹא שָׁמְעוּ וְלֹא עָשׂוּ: (יג) וּבְאַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּה עָלָה סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ אַשּׁוּר עַל כָּל עָרֵי יְהוּדָה הַבְּצֻרוֹת וַיִּתְפְּשֵׂם: (יד) וַיִּשְׁלַח חִזְקִיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה אֶל מֶלֶךְ אַשּׁוּר לָכִישָׁה לֵאמֹר חָטָאתִי שׁוּב מֵעָלָי אֵת אֲשֶׁר תִּתֵּן עָלַי אֶשָּׂא וַיָּשֶׁם מֶלֶךְ אַשּׁוּר עַל חִזְקִיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת כִּכַּר כֶּסֶף וּשְׁלֹשִׁים כִּכַּר זָהָב: (טו) וַיִּתֵּן חִזְקִיָּה אֶת כָּל הַכֶּסֶף הַנִּמְצָא בֵּית ה' וּבְאֹצְרוֹת בֵּית הַמֶּלֶךְ: (טז) בָּעֵת הַהִיא קִצַּץ חִזְקִיָּה אֶת דַּלְתוֹת הֵיכַל ה' וְאֶת הָאֲמֻנוֹת אֲשֶׁר צִפָּה חִזְקִיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּתְּנֵם לְמֶלֶךְ אַשּׁוּר בָּנָיו הַכֶּהוּ בַחֶרֶב..

<u>רבינו בחיי בעל חובות הלבבות: (פתיחה לשער הבחינה)</u>

משל לתינוק שמצאו איש אחד מאנשי החסד במדבר וחמל עליו ויאספהו אל ביתו ויגדלהו ויאכילהו וילבישהו ויתנדב עליו בכל הטוב לו עד שהשכיל והבין אופני דרכי טובתו ואחר כן שמע האיש ההוא על אסיר שנפל ביד שונאו והגיעו אל תכלית הצער והרעב והעירום ימים רבים ונכמרו רחמיו על צערו ופייס לשונאו עד שהתירו ומחל לו את דמיו ויאספהו האיש אל ביתו והיטיב לו במקצת הטוב אשר היטיב בו לתינוק והיה האסיר מכיר בטובת האיש עליו ומודה עליה יותר מן התינוק שגדל בה מפני שיצא מענין העוני והצער אל ענין הטובה והשלוה בעת שהכרתו בה גמורה על כן הכיר טובת האיש החסיד וחסדו מאד. והתינוק לא הבין מעלת הטובה עליו אע"פ

שהתחזקה הכרתו והתישב בדעתו מפני שהיה רגיל בה מימי נערותו ואין איש מאנשי השכל מסתפק שחסדו וטובו על התינוק כוללים יותר ושהוא חייב בהתמדת הודאה והשבח עליהם יותר.

מי צריך להכיר יותר טובה ומי מודה בפועל יותר ומדוע? כיצד זה דומה למקרה שלנו?

נכון שהמצב של המדינה אינו כל כך טוב מבחינה רוחנית, בטחונית, חברתית וכלכלית, אך מי חלם רק לפני 60 שנה שעם ישראל ישוב לארץ הקודש שתהיה לו כנסת וממשלה משלו, שיהיה לו צבא יהודי מהחזקים בעולם, שתהיה לו מדינת סעד שלא נותנת לאנשים למות ברעב וכמעט שאין מחוסרי קורת גג, שיהיו בו כמות של ישיבות וכוללים כמו שלא היה מעולם בעם ישראל ושהתלמידים יוכלו ללמוד בנחת ועוד לקבל כסף שתהיה בו התפתחות מדעית, תרבותית ותורנית, וכל מה שרק נוסיף לא יוכל להכיל את גודל הנס, אכן "אין בעל הנס מכיר בניסו", ועלינו להכיר טובה לקב"ה שנתן לנו את כל זה.

ב. כיצד יתכן שהגאולה תבוא על ידי אנשים שאינם שומרים תורה ומצוות?

(**<u>הצהרת בלפור</u>**- בשנת תרע"ו, במהלך מלחמת העולם הראשונה שבה כבשו הבריטים את ארץ ישראל מידי הטורקים נתן שר החוץ הבריטי ללורד רוטשילד הצהרה כתובה שהבריטים מכירים בזכותו של עם ישראל להקים מדינה בארצו, רבים מהרבנים ראו בהצהרה זו תחילתה של הגאולה).
ישנם אנשים שחושבים שהגאולה חייבת להיות על ידי נס ולא יתכן שהגאולה תתחיל על ידי בני אדם ועוד על ידי גויים או על ידי אנשים חילוניים. ראשית כל הקמת מדינת ישראל לאחר השואה הנוראה זה נס אחד גדול, שקשה לשער את גודלו. מלבד זאת במקורות שלפנינו נראה שהגאולה בתחילתה תבוא דווקא בדרך הטבע (הטבע עצמו מונהג ע"י ה') וע"י בני אדם ואפילו על ידי גויים.

<u>דרישת ציון- הרב קאלישר ממבשרי הציונות-</u>
אל יחשוב החושב כי פתאום ירד ה' משמים לארץ ... כי אם מעט מעט תבוא גאולת ישראל... ראשית הגאולה היא ע"י התעוררות נדיבים ועל ידי רצון המלכויות לקבץ פזורי ישראל לאדמת הקודש.

<u>חפץ חיים- רבי ישראל מאיר הכהן מראדין</u>
באחרית זמן הגאולה ימצאו שני סוגי אנשים ושניהם יעזרו בקירוב הגאולה יהיו אנשים שיתחזקו לעבוד את ה' בכל לבבם ובכל נפשם, ויקום דור חדש שהוא להיפך מן הראשונים, שיעמדו במדרגה שפילה במצב הדת ויתנהגו כל אחד כפי הישר בעיניו ואע"פ כן אל יפול לבנו מזה, כי זה מסימני הגאולה.

<u>שו"ת ציץ אליעזר- הרב אליעזר ולדנברג</u>
אין מקום כלל לטענה שבלתי אפשרי שתוכל הישועה השמימית לצמוח על ידי אנשים אשר אין יראת אלקים בלבם, כי מלבד שהיא מזוייפת מתוכה, מפני שברור הדבר שככל שתתגבר העלייה של שומרי תורה כן תתגבר כוח ההשפעה של היהדות הנאמנה במוסדות המדינה, עד שבהמשך הזמן יוכתרו בהצלחה המאמצים לשנות פני הדברים לטובה בע"ה. מלבד זה, **מי יוכל לבוא בסוף ההשגחה העליונה ולמצוא חקר שדי,** הרי כבר היה כזאת לעולמים שבאפס עצור ועזוב שלח ה' עזרתו מקודש בידי מלך ישראל רשע להרחיב את גבולות הארץ וליישב בה המוני בית ישראל.

מקורות נוספים להרחבה והעמקה:

ישעיהו פרק מה פסוק ט

הוי רב את יצרו חרש את חרשי אדמה היאמר חמר ליצרו מה תעשה ...

פירוש דעת מקרא - הדברים מכוונים כנגד אנשים מבני ישראל שפקפקו בדברי הנבואה על הגאולה הקרובה, וטענו אין אנו רוצים בגאולה בכלל או אין אנו רוצים בגאולה ע"י כורש, והנבואה עונה להם יוצר האדם גזר לגאול את עמו ע"י כורש, ואין אתם יכולים לומר... באיזו דרך לגאול אתכם.

רמב"ן שיר השירים (ח,יג)-

ראשית הגאולה העתידה תהיה על פי רשיון המלכויות ובעזרתם ילכו לארץ ישראל... ותהיה מלכות ההיא נמשכת ואינה נפסקת לעולם.

רד"ק (רבי דוד קמחי) תהילים (קמו, ג)-

שאם לא ברצון האל אין ביד אדם להושיע חבירו מצרתו כי לה' לבדו התשועה והוא יסובבנה על ידי בני אדם כמו שסובב תשועת גלות בבל על ידי כורש וכן לעתיד לבוא יסובב גאולת ישראל על ידי מלכי הגויים.

למדנו שה' בוחר להביא את הגאולה דרך הגויים או אנשים שאינם "צדיקים" , נעיין בפיסקא הבאה ונסה להבין מדוע זה כך?

המהר"ל (מורנו הרב ליוואי) ספר גבורות השם - פרק יח

ולעתיד מלכות המשיח שתתחדש מלכות חדשה היא יוצאה מן המלכות הראשונה שלפני זה. וזה כי מלכות ישראל הקדושה שיש לה מדריגה אלהית פנימית היא צומחת מתוך מלכות בלתי קדושה, שכך ראוי למלכות שיש לה מעלה אלהית מעלה פנימית,

ג. האם אנו ראויים לגאולה?

שאלה קשה ששואלים רבים, הלא עם ישראל רובו אינו שומר תורה ומצוות ובאיזו זכות יגאלנו ה'?

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף צז עמוד ב

רבי אליעזר אומר: אם ישראל עושין תשובה - נגאלין, ואם לאו - אין נגאלין. אמר ליה רבי יהושע: אם אין עושין תשובה - אין נגאלין? אלא, הקדוש ברוך הוא מעמיד להן מלך שגזרותיו קשות כהמן, וישראל עושין תשובה ומחזירן למוטב... שתק רבי אליעזר.

אור החיים- רבי חיים בן עטר

ואם יראה האדון (הקב"ה) כי אין כח בעם לסבול חבלים עוד (חבלי משיח= הצרות והקשיים שיש לפני בוא המשיח, כמו חבלי לידה, הכאבים של האם לפני לידת התינוק), ורבו חובותיהם למעלה ראש... ואז ויצא ביובל ושב לאחוזתו, כי קץ הגלות ישנו אפילו יהיו ישראל רשעים גמורים ח"ו:

מובא כאן הסבר יפה, מדוע לפני ביאת המשיח תהיה כפירה גדולה.

ישועות משיחו לרבי יצחק אברבנאל עמ' פז'

... שבהיות האדם בלתי נוטה אל האמונה מהאמונות משולל מכולם, יקבל יותר על נקלה האמונה האמיתית, מאשר יקבלה בהיות מוטבע באמונה סותרת מאליה. ולכן היה מחכמת ה' שקודם ביאת המשיח וגילוי אמונת השם יתברך תתהפך המלכות למינות ולא יקבלו

תוכחה מחכמיהם עליו, כדי שבבוא המשיח יהפוך את העמים שפה ברורה לקרוא בשם ה' ולעבדו שכם אחד...

<u>מקורות נוספים להרחבה והעמקה:</u>

לאחר רעב קשה שהיה (בתקופת בית המקדש הראשון) נאמרו הדברים הבאים:

<u>[מלכים ב פרק ז</u>

(א) וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע שִׁמְעוּ דְּבַר ה' כֹּה אָמַר ה' כָּעֵת מָחָר סְאָה סֹלֶת בְּשֶׁקֶל וְסָאתַיִם שְׂעֹרִים בְּשֶׁקֶל בְּשַׁעַר שֹׁמְרוֹן:(ב) וַיַּעַן הַשָּׁלִישׁ אֲשֶׁר יִשָּׁעֵן עַל יָדוֹ אֶת אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמַר הִנֵּה ה' עֹשֶׂה אֲרֻבּוֹת בַּשָּׁמַיִם הֲיִהְיֶה הַדָּבָר הַזֶּה וַיֹּאמֶר הִנְּךָ רֹאֶה בְּעֵינֶיךָ וּמִשָּׁם לֹא תֹאכַל:]

<u>תורה שלימה בראשית (ז,יא)- אות נד'</u>

אמר להם (השליש): לדור הזה הרשע שמעשיהם דומים לדור המבול הוא עושה ניסים? אמר לו הקב"ה אתה למדת קטיגוריא על בניי, הנך רואה בעיניך ומשם לא תאכל, מה עלתה לו וירמסו אותו העם בשער.

<u>רמח"ל ספר דעת תבונות - א - מב</u>

וכשהוא רוצה - אינו חושש לכל המעשים, ומטיב בטובו למי שרוצה, וכמו שאמר למשה רבנו ע"ה "וחנותי את אשר אחון - אע"פ שאינו הגון" ... אלא מפני השבועה אשר נשבע לאבותינו והברית אשר כרת. הנה אפילו אם לא יהיה זכות בישראל - כשיגיע עת מועד, יום נסתם בלבו, הנה על כל פנים יושיענו ודאי, כי אדון כל הוא, ויכול לעשות כן כשהוא רוצה:

<u>שיר השירים רבה פרשה ב</u>

בשעה שאמר לישראל בחדש הזה אתם נגאלין אמרו לו משה רבינו היאך אנו נגאלין והלא אין בידינו מעשים טובים, אמר להם הואיל וחפץ בגאולתכם אינו מביט במעשיכם הרעים, ובמי הוא מביט בצדיקים שבכם ובמעשיהם כגון עמרם ובית דינו.

<u>תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף צח עמוד א</u>

אמר רבי יוחנן: אם ראית דור שמתמעט והולך - חכה לו.